

іноземних мов книги – здебільшого церковні, але й філософські та юридичні трактати, твори, які містили відомості зі світової історії, географії, астрономії.

Отже, українська мова є однією з найдавніших індо-європейських мов. Про це свідчить і наявність архаїчної лексики, і деякі фонетичні та морфологічні риси, які зберегла наша мова протягом віків. Давність української мови доводили ряд вітчизняних та зарубіжних учених: Павел Шафарик, Михайло Красуський, Олексій Шахматов, Агатангел Кримський

О.Д. Вегерук, студентка магістратури
ННІЗН НАВС;

Науковий керівник: старший викладач
кафедри юридичного документознавства
НАВС **Г.П. Проценко**

ЕПІСТОЛЯРНИЙ СТИЛЬ: РОЛЬ І МІСЦЕ В МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Епістолярний стиль початково розглядався лише у контексті використання в родинно-побутових, інтимно-товариських, приватно-ділових листах, щоденниках, записках, мемуарах видатних письменників, громадських і культурних діячів, учених, художніх творах, побудованих як послання або листування персонажів. Наразі значну частину документів, які створюються та отримуються у процесі своєї діяльності юристи, становлять листи. При написанні листів уживається епістолярний стиль мови. Сучасний епістолярний стиль став більш лаконічним (телеграфним), скоротився обсяг обов'язкових раніше вступних звертань та заключних формулювань ввічливості.

Епістолярний стиль, що вживається в офіційних документах, має свою специфіку, свої характерні риси: логічна послідовність викладу, точність, лаконічність, наявність висновків, дотримання певної композиції, звертання до адресата у кличному відмінку, наявність форм ввічливості, вживання стандартних формул вітання, побажання, поради, згоди, відмови, подяки, схвалення, розради, співчуття тощо. Наприклад, офіційні листи мають чітко визначену композицію: початок, що містить шанобливе звернення; головну частину, в якій розкривається зміст листа; кінцівку, де підсумовується написане, та іноді постскриптум (P.S. – приписка до закінченого листа після підпису).

В українському мовознавстві тему епістолярного стилю висвітлювали К. Ленець, М. Пилинський, Л. Мацько, Т. Радзівська. Функціонування етикетних формул в епістолярії досліджували С. Богдан, А. Демченко. Архітектоніці епістолярних текстів присвячені праці С. Антоненко, О. Геращенко. Про особливості слововживання в епістолярному стилі йдеться у роботах Л. Тарновецької, О. Корніяки, В. Святовець. Для історії української літературної мови надзвичайно важливим є епістолярій перекладачів – активних учасників мовно-літературного процесу, які впливали на формування й розвиток літературної мови.

Епістолярний текст (лист) характеризується певними структурно-композиційними, комунікативними та змістово-тематичними параметрами, властивими іншим різновидам тексту, і в той же час має власні характерні риси: 1) специфічні стандартизовані формули звертань, початку і кінця епістолярного утворення, що надають йому вигляду цільнооформленої одиниці, різноманітні побажання, поздоровлення; 2) директивна спрямованість; 3) наявність питальних та окличних

речень; 4) повідомлювані формули; 5) викладення змісту від першої особи та залучення займенників і дієслів другої особи, звернення до конкретного адресата.

У сучасній лінгвостилістиці епістолярний стиль та його місце в системі функціональних стилів сучасної української літературної мови визначається по-різному. На проблему визначеності / невизначеності епістолярного стилю в мовознавстві вказують: Е.Виноградова, А.Кецба та інші. Думки вчених стосовно теоретичної природи та семантичного об'єкта епістолярного стилю далекі від однастайності. Проте видається правильним підтримати позицію тих учених, які виділяють епістолярний стиль як окремий функціональний стиль української літературної мови. Це, зокрема, Л.А. Булаховський, І.К. Білодід, П.П. Плющ, Л.І. Мацько, П.С. Дудик. Усі вони, звичайно, пов'язують епістолярний стиль із листуванням, хоча й тут існують деякі нюанси. Так, П.П. Плющ зауважує, що "епістолярний стиль характерний для приватного листування, щоденників, записних книжок, календарних заміток тощо". М.А. Жовтобрюх не лише пов'язує його з різними типами листування, а й із художніми та публіцистичними творами, написаними у формі одного чи кількох листів до окремих осіб або груп людей. К.В. Ленець та М.М. Пилинський епістолярний стиль пов'язують передусім із приватним, приватно-діловим (приватно-офіційним) та офіційно-діловим листуванням. Б.А. Шарпило звертає увагу на те, що епістолярний стиль – це явище міжособистісного мовного спілкування у формі взаємного обміну листами. На думку Л.І. Мацько, епістолярний стиль обслуговує як офіційно-ділове, так і приватне, родинне та інтимне спілкування.

Наприкінці варто зазначити, що наразі листи складають значну частину юридичних документів, тому епістолярний стиль як повноцінний функціональний

стиль української літературної мови потрібно обов'язково вивчати фахівцям-юристам.

К.Ю. Вітюк, студентка магістратури
юридіко-психологічного факультету
ННІЗН НАВС;

Науковий керівник: кандидат філологічних
наук, доцент, доцент кафедри юридичного
документознавства НАВС

С.А. Юлдашева

ПЕРШІ ПАМ'ЯТКИ ПРАВНИЧОЇ ПИСЕМНОСТІ

Право та судочинство були характерними ще для праслов'ян у період спільної історії. Форми, що тоді встановилися у сфері права і регулювали суспільне життя, протягом багатьох наступних століть продовжували обслуговувати потреби феодальних держав, які постали на слов'янських землях.

Українські дослідники, які аналізують історію становлення національної правничої термінології, зокрема її функціонування в актових книгах, універсалах та іншій офіційно-діловій документації цього часу (В.Й. Горобець, В.А. Передрієнко, Л.Л. Гумецька, Л.В. Ажнюк та ін.), доходять висновку, що саме слов'янська спадщина є найважливішим фактором розвитку правничої термінології, що виражається передусім у розвитку успадкованого від праслов'ян звичаєвого права. Висока питомість термінологізованої лексики, яка має спільнослов'янську основу, присутня в українських документах цього часу: *судъ, справа, протестъ, розискъ, неодкладное слѣдствие, свѣдитель, признавати, признания, вызнати, винитися, повинную дати, радитись, розсудити, присуждати* та ін.